

Őseinket felhozád...

A magyarság elődeinek története, a „magyar őstörténet”, illetve a Kárpát-medencei honfoglalással kapcsolatos elképzelések identitásunk szerves részét alkotják. A téma történeti-régészeti kutatása, illetve az újabb eredmények folyamatos közlése ezért – tudományos, ismeretterjesztő szinten – a hazai tudományosság alapvető feladata.

Óriási törpék

A cickányok a Föld legkisebb emlősei közé tartoznak. Apró természetük ellenére nagyon agresszív állatok: a náluk is apróbb gerinctelenek könyörtelen ragadozói. Az előkerült ősmaradványok azonban arról tanúskodnak, hogy a földtörténeti múltban egészen nagy-méretű fajaik is éltek nálunk. Sőt, egyik, rejtélyes csoportjuk evolúciós forradalma éppen a frissen kialakult Kárpát-medencében zajlott le.

Az ősember nálunk

Az első őskőkori tartható tárgyat 1891-ben lelték a miskolci Bársony család házának építésekor. Herman Ottó neves polihisztorunk szakácsának tartotta a kőeszközöket. A módszeres kutatás csak 1906-ban indulhatott meg, azóta az összes hazai barlangot, sziklaüreget megkutatták, és több szabadteri telepet is találtak.

A hátlapon

Szarvasagancs-orchidea

A lepkeorchideáknak (*Phalaenopsis*) mintegy 60 vadon élő faja ismert, amelyek vadon a trópusi Délkelet-Ázsia erdeiben találhatók meg. Legtöbbjük epifiton életmódot folytat, azaz kapaszkodó gyökereik segítségével fák törzsén és ágain telepednek meg, néhányuk sziklák mohabevonataiban gyökerezik (lithofiton).

Termőhelyeiken a hőmérséklet általában 20–35 Celsius-fok között változik, ám bizonyos fajaik képesek elviselni az ennél alacsonyabb hőmérsékletet is – ez tette lehetővé, hogy az emberi otthonok igen népszerű dísznövényeivé váljanak. Mesterségesen létrehozott hibridjeiket óriási tömegben szaporítják a virágkereskedelem számára, így termesztésük sok millió dolláros üzlet. A nemzetség érdekessége, hogy – a legtöbb növény virágaival ellentétben – megporzás után nem hervadnak el, azaz sejtjeik elkerülik a programozott sejtthalált. Némelyik lepkeorchidea-faj megtermékenyült virágainak lepellevéiben zöld színtestek (kloroplasztiszok) képződnek, melyeknek köszönhetően az eredendően figyelemfelkeltést szolgáló, korábban színes lepellevélek a lomblevelekhez hasonlóan fotoszintetizálni kezdenek.

A Maláj-félszigetből Borneón át a Fülöp-szigetekig honos *Phalaenopsis cornu-cervi* tudományos fajneve szó szerinti fordításban szarvasagancsot jelent. Lepellevélei virágzás idején sárgás alapon jellegzetesen vörös foltosak és viaszosan fénylenek. Bár virágai némileg kisebbek a legtöbb termesztett hibridnél, tartósságukkal kárpótollják kedvelőiket, ugyanis virágzatában egymás után nyílnak ki az újabb és újabb virágok, így egyetlen példány akár fél éven keresztül is virágozhat.

Kép és szöveg:

MOLNÁR V. ATTILA

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT HETILAPJA

Főszerkesztő: **Gózon Ákos** • Szerkesztőség: 1088 Budapest, Bródy S. u. 16. • Titkársági telefon: 327-8950; Tel/Fax: 327-8969. • E-mail: eltud@eletestudomany.hu • Postacím: 1428 Budapest, Pf. 47 • Honlap: <http://www.eletestudomany.hu> • Lapunk megtalálható a Facebookon is • Kiadja: Tudományos Ismeretterjesztő Társulat • Felelős kiadó: Piroth Eszter, a TIT Szövetségi Iroda igazgatója • Postacím: 1431 Budapest, Pf. 176 • Nyomás: Ipress Center Hungary Kft. • Felelős vezető: Lakatos Imre ügyvezető • Index: 25 245 • ISSN

0013-6077 (nyomtatott) • ISSN 1418-1665 (online) • Magyar Örökség-díjas hetilap • Tudományos Tanácsadó Testület: Almár Iván, Antalóczy Zoltán, Bendzsel Miklós, Bod Péter Ákos, Botos Katalin, Csányi Vilmos, Falus András, Forgács Iván, Freund Tamás, Grétsy László, Hámosi József, Herczeg János, Horváth Tibor, Juhász Árpád, Kerner István, Kovács Tibor, Kroó Norbert, Makara B. Gábor, Marosi Ernő, Pléh Csaba, Roska Tamás, R. Várkonyi Ágnes, Sólyom László, Szabó Miklós, Szentgyörgyi Zsuzsanna, Szörényi László, Takács László, Tátrai Zsuzsanna, Vámos Tibor, Varga Benedek, Vársárhelyi Tamás, **Vigh Károly** • Rovatvezetők: Albert Valéria (földtudományok, mezőgazdaság), Juhari Zsuzsanna (történelem, néprajz, régészet), Pásztor Balázs (kémia, fizika, informatika) • Olvasószerkesztő: Bánsághy Nóra • Tervezőszerkesztő: Zsigmondné Balázs Ildikó • Grafikus: Lévárt Tamás • Szerkesztőségi irodavezető: Lukács Annamária • Minden jog fenntartva! • A meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért nem vállalunk felelősséget. • Előfizethető a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletágánál a 06-80-444-444-es zöldszámon, faxon: 06-1-303-3440, e-mailben: hirlapelfizetes@posta.hu, valamint levélben: MP Zrt. Hírlap Üzletág, Budapest 1008), továbbá személyesen a postahelyeken és a kézbesítőnél. • Megvásárolható a LAPKER árusítóhelyein. Lapunk korábbi számai megvásárolhatók a szerkesztőségben is. Meg nem rendelt kéziratokat és fotókat nem őrzünk meg.

Az Élet és Tudomány a Magyar Művészeti Akadémia, Nemzeti Kulturális Alap, az OTKA, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala támogatásával jelenik meg.

Nemzeti Tehetség Program

nka

Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala

OTKA

PUB-I 107814

PUB-I 111137

Magyar Művészeti Akadémia

